

главном поступку, исто као и сви други стечајни управници који су навршили 63 године живота, мора престати обављати своју професију за разлику од стечајних управника који нису досегли ту животну доб. Суд Европске уније (СЕУ) у пресуди од 6. новембра 2012. у предмету *Европска комисија против Мађарске*, Ц-298/12 (ЕЦЈИ:ЕУ: Ц:2012:687), такву ситуацију сматра различитим поступањем, наводећи да сличне ситуације откривају:

"53. (...) постојање различитог поступања између лица која су обавезна да оду у пензију јер су навршила 62 године живота и оних који, будући да још нису досегли ту доб, могу остати на свом радном мјесту.

Различно поступање по основу старосне доби заснива се на самом постојању старосне границе изнад које се дотична лица морају пензионисати, без обзира на старосну доб утврђену за ту границу и, *a fortiori*, за претходно примјениво ограничење.

54. Стога се мора сматрати да одредбе о којима је ријеч у главном поступку доводе до различитог поступања заснованог директно на старосној доби у смислу члана 1 Директиве 2000/78, у вези са чланом 2 ставом 2 тачком а) Директиве."

14. Коначно, имам сумње и када се уради поређење с лицима која се баве потпуно истом професијом у Републици Српској или у Брчко дистрикту БиХ, а која на основу ентитетских закона из става 49 одлуке могу обављати своју професију до 70. године живота. Чини ми се да је тешко тврдити да лица која су држављани исте државе потписнице Европске конвенције нису у релевантно сличној ситуацији као остали грађани исте државе који се баве истом професијом само зато што имају пребивалиште у другом ентитету исте државе.

15. Према томе, сматрам да се ситуација тужиоца у главном поступку може упоредити како са осталом популацијом у Федерацији која може радити до 65. године живота, тако и са стечајним управницима који нису напунили 63 године живота и стечајним управницима у Републици Српској или у Брчко дистрикту БиХ који могу радити до 70. године живота. Будући да тужилац подлијеже општем ограничењу када наврши 63 године живота, мислим да постоји различито поступање по основу старосне доби у односу на друге двије категорије наведене у овом ставу. Европски суд је већ прихватио да "доб" може представљати "други статус" у смислу члана 14 Европске конвенције (види недавну одлуку Европског суда, *Carvalho Pinto de Sousa Morais против Португала*, бр. 17484/15, 25. јули 2017, став 45).

III. Ако је одговор на друго питање позитиван, да ли је различито поступање оправдано?

16. Међутим, различито поступање по закону, као што је у овом предмету, мора бити објективно и разумно оправдано легитимним циљем, а средства за остваривање тог циља морају бити примјерена и неопходна.

17. Једини аргументи које је већина изнијела у свом образложењу за оправданост различитог поступања јесу да "евентуалне разлике у ентитетским законима, саме по себи, не могу покренути питање дискриминације у ситуацији када у захтјеву нема никаквих других аргумената, нити се може закључити да су одредбе оспореног закона очигледно дискриминаторне" и да ентитети "имају широку слободу одлучивања" када је у питању добна граница за упис на листе стечајних управника. Док прихватим да се оба наведена аргумента могу сматрати легитимним, напомињем да је већина престала да анализира да ли је спорна мјера била примјерена и неопходна као таква. Чини ми се да је сам аргумент који се односи на слободу одлучивања, чак и када се користи у предмету држава, недовољан да би се могла оправдати мјера дискриминације по основу старосне доби.

18. Као закључак, сматрам да доношењем и задржавањем оспорене мјере, тј. прописивањем добне границе од 63 године за обављање функције стечајног управника, како је прописано чланом 71 став 2 тачка ц) Закона о стечају, органи власти Федерације нису дали оправдање да је та мјера била оправдана и неопходна за остваривање легитимних циљева, ако их је било, у поређењу са три категорије које су претходно анализирале у ст. 10–15. Из ових разлога сматрам да горе наведена одредба покреће питања према члану II/4 заједно са чл. II/3ф) и II/3к) Устава, те према члану 14 Европске конвенције заједно са чланом 8 Европске конвенције и чланом 1 Протокола бр. 1 уз Европску конвенцију.

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u plenarnom sazivu, u predmetu broj U 12/22, rješavajući zahtjev **Kantonalnog suda u Sarajevu**, na osnovu člana VI/3.c) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 57. stav (2) tačka b) i člana 59. st. (1) i (3) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – prečišćeni tekst ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" broj 94/14), u sastavu:

Valerija Galić, predsjednica
Miodrag Simović, potpredsjednik
Mirsad Čeman, potpredsjednik
Helen Keller, potpredsjednica
Seada Palavrić, sutkinja
Angelika Nušberger, sutkinja
Ledi Bianku, sudija

na sjednici održanoj 22. septembra 2022. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Odlučujući o zahtjevu **Kantonalnog suda u Sarajevu (sutkinja Danijela Mikić)** za ocjenu kompatibilnosti člana 71. stav 2. tačka c) Zakona o stečaju ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine" broj 53/21),

utvrđuje se da je član 71. stav 2. tačka c) Zakona o stečaju ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine" broj 53/21) u skladu sa članom II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i članom 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, te članom II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i članom 1. Protokola broj 12 uz Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Odluku objavit u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", "Službenom glasniku Republike Srpske" i "Službenom glasniku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine".

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Kantonalni sud u Sarajevu, sutkinja Danijela Mikić (u daljnjem tekstu: podnositelj zahtjeva), podnio je 27. aprila 2022. godine Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) zahtjev za ocjenu kompatibilnosti člana 71. stav 2. tačka c) Zakona o stečaju ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine" broj 53/21) sa odredbama člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija), člana II/4. Ustava Bosne i Hercegovine, člana 14. Evropske konvencije i člana 1. Protokola broj 12 uz Evropsku konvenciju.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na osnovu člana 23. stav (2) Pravila Ustavnog suda, od Predstavničkog doma Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Predstavnički dom), Doma naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Dom naroda) i Vlade Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Vlada FBiH), koju zastupa Ured za saradnju i zastupanje pred Ustavnim sudom (u daljnjem tekstu: Ured za zastupanje), zatraženo je 6.

maja 2022. godine da u roku od 30 dana od prijema dopisa dostave odgovor na zahtjev.

3. Vlada FBiH i Ured za zastupanje dostavili su odgovor na zahtjev 6. i 7. juna 2022. godine. Predstavnički dom i Dom naroda u ostavljenom roku nisu dostavili odgovor na zahtjev.

III. Zahtjev

a) Navodi iz zahtjeva

4. Podnositelj zahtjeva traži od Ustavnog suda da ispita da li je član 71. stav 2. tačka c) Zakona o stečaju u skladu s odredbama člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju. Također, iz sadržaja zahtjeva proizlazi da podnositelj traži da se ispita da li je osporena odredba u skladu sa članom II/4. Ustava Bosne i Hercegovine, članom 14. Evropske konvencije i članom 1. Protokola broj 12 uz Evropsku konvenciju.

5. Obrazlažući svoj zahtjev, podnositelj je naveo da je neustavna odredba člana 71. stav 2. tačka c) Zakona o stečaju, kojim se propisuje dobna granica od 63 godine za imenovanje stečajnog upravitelja. Naime, podnositelj zahtjeva smatra da su takvom odredbom diskriminirani stečajni upravitelji u odnosu na ostale organe stečajnog postupka s obzirom na to da stečajni sudija koji ima najvišu vlast i odgovornost u stečajnom postupku kao organ stečajnog postupka može postupiti do navršene 70. godine života. U zahtjevu se dalje navodi da zakonsko rješenje kojim je propisano ograničenje u imenovanju stečajnih upravitelja ne može biti pitanje svrsishodnosti, odnosno odgovarajuće zakonodavne politike u okviru ovlaštenja zakonodavca utvrđenih Ustavom da uređuje postupak pred sudovima, kontrolu zakonitosti raspolaganja sredstvima pravnih lica, kao i organizaciju, nadležnosti i rad državnih organa. Podnositelj zahtjeva smatra da ograničenje u odredbi (kojom je propisano da će na Listu stečajnih upravitelja Ministarstvo uvrstiti lice koje, pored ostalih uvjeta, nije navršilo 63 godine na dan imenovanja za stečajnog upravitelja) naročito dolazi do izražaja kod lica koja se nalaze na Listi stečajnih upravitelja i kojima imenovanje za stečajnog upravitelja u određenom stečajnom postupku predstavlja jedinu mogućnost da ostvare određenu zaradu po osnovu obavljanja službe stečajnog upravitelja, što predstavlja povredu prava na imovinu.

b) Činjenice predmeta u pogledu kojeg je podnesen zahtjev

6. Tužitelj Milorad Petrović (u daljnjem tekstu: tužitelj) tužbom je pokrenuo upravni spor pred Kantonalnim sudom protiv tuženog Federalnog ministarstva pravde radi poništenja Rješenja broj 02-45-3675-17/21 od 17. decembra 2021. godine. Upravni spor se vodi pod brojem 09 0 U 040720 22 U.

7. U tužbi se navodi da je tužitelj bio imenovan za stečajnog upravitelja Rješenjem federalnog ministra pravde broj 03-34-2699/05 od 30. decembra 2005. godine i bio je upisan na Listi stečajnih upravitelja ("Službene novine Federacije BiH" br. od 25/06 do 67/20). Rješenjem Federalnog ministarstva pravde broj 02-45-3675-17/21 od 17. decembra 2021. godine tužitelj je brisan sa Liste stečajnih upravitelja na osnovu čl. 71. i 72. Zakona o stečaju zbog toga što je utvrđeno da na dan 31. decembar 2021. godine ima navršene 63 godine života. Tužiteljev punomoćnik je uz tužbu dostavio prijedlog za pokretanje postupka ocjene ustavnosti, odnosno pitanje usklađenosti navedenih odredaba Zakona o stečaju s Ustavom Bosne i Hercegovine i Evropskom konvencijom.

IV. Odgovor na zahtjev

8. Vlada FBiH je navela da je u Prijedlogu zakona o stečaju predložila dobnu granicu od 65 godina za obavljanje službe stečajnog upravitelja, što je istovjetno uvjetu za odlazak u starosnu penziju, a da je amandmanom u parlamentarnoj proceduri usvojeno zakonsko rješenje prema kojem je dobna granica spuštena na 63 godine. S obzirom na to, Vlada FBiH je navela da navedeni član nije u suprotnosti s pravom na imovinu niti pravom na rad jer stečajni upravitelji navedenu službu obavljaju isključivo kao dodatnu djelatnost, a ne djelatnost iz radnog odnosa. Vlada FBiH navodi da je legitimno pravo zakonodavca da, s obzirom na

složenost i društveni značaj stečajnog postupka, određuje dodatne uvjete i kriterije za obavljanje poslova stečajnog upravitelja i time utvrdi mehanizme koji će utjecati na efikasnost provođenja stečajnog postupka, a time i na stabilnost privrede u Federaciji BiH.

9. Ured za zastupanje je naveo da je, prema konstantnoj praksi Ustavnog suda koja je izražena i u Presudi broj U 17/21 od 24. marta 2022. godine, podnositelj dužan da zahtjev konkretno odredi, a da je podnositelj zahtjeva odredio zahtjev u odnosu na član II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i član 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, te da je svoj zahtjev potkrijepio samo rečenicom da "stečajni sudija postupa do navršene 70 godina života". Također, Ured za zastupanje je naveo da iz dostavljenog zahtjeva suštinski proizlazi da podnositelj zahtjeva problematizira primjenu člana 71. stav 2. tačka c) Zakona o stečaju, što dovodi u vezu s konkretnim predmetom, pa se može reći da traži da Ustavni sud iznese mišljenje o primjeni relevantnih odredaba Zakona o stečaju na konkretan predmet. Također, Ured za zastupanje je naveo da je Vlada FBiH u Prijedlogu zakona o stečaju predložila dobnu granicu od 65 godina za obavljanje službe stečajnog upravitelja, što je istovjetno ispunjavanju uvjeta za starosnu penziju, dok je usvojenim amandmanom u parlamentarnoj proceduri dobna granica spuštena na 63 godine života, što je legitimno pravo zakonodavca da, s obzirom na složenost i društveni značaj stečajnog postupka, određuje dodatne uvjete i kriterije za obavljanje poslova stečajnog upravitelja i time iznađe mehanizme koji će utjecati na efikasnost provođenja stečajnog postupka. S obzirom na to, Ured za zastupanje smatra da navedeni član ne zadire u pravo na imovinu budući da stečajni upravitelji navedenu službu obavljaju isključivo kao dodatnu djelatnost, a ne djelatnost iz radnog odnosa. Također, Ured za zastupanje je ukazao da član 1. Protokola broj 1 Evropske konvencije štiti samo postojeću imovinu, ali ne uključuje prava ili očekivanja na stjecanje imovine u budućnosti, te se pozvao na odluku Evropskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Evropski sud) u predmetu *Baka protiv Mađarske*. S obzirom na navedeno, Ured za zastupanje zahtjev smatra neosnovanim, te predlaže da Ustavni sud odbije zahtjev, odnosno da utvrdi da je odredba člana 71. stav 2. tačka c) Zakona o stečaju u skladu s Ustavom Bosne i Hercegovine, a ta odredba jasno određuje primjenu relevantnog zakona u postupcima zašтите i ostvarivanja prava.

V. Relevantni propisi

10. **Zakon o stečaju** ("Službene novine FBiH" broj 53/21) u relevantnom dijelu glasi:

Član 1.

(Predmet Zakona)

Ovim zakonom uređuju se predstečajni postupak i stečajni postupak, pravne posljedice otvaranja i provođenja predstečajnog postupka i stečajnog postupka, reorganizacija stečajnog dužnika nesposobnog za plaćanje na osnovu stečajnog plana i međunarodni stečaj.

Član 2. tač. 1), 12) i 14) do 16)

(Definicije pojmova)

Izrazi i pojmovi upotrijebljeni u ovom zakonu imaju sljedeće značenje:

1) *stečajni postupak* je posebna vrsta građanskog sudskog postupka koji sud provodi radi utvrđivanja da li su ispunjeni zakonom propisani uslovi za otvaranje stečajnog postupka nad određenim subjektima i prikupljanja i unovčavanja cjelokupne imovine stečajnog dužnika da bi se obezbijedilo grupno i srazmjerno namirenje svih njegovih povjerilaca,

12) *stečajni sudija* je sudija nadležnog suda i organ stečajnog postupka koji provodi stečajni postupak nad stečajnim dužnikom,

14) *stečajni upravnik* je organ stečajnog postupka koji, pod nadzorom stečajnog sudije, obavlja poslove organa stečajnog

dužnika, prikuplja i unovčava imovinu stečajnog dužnika, te priprema i provodi namirenje povjerilaca,

15) skupština povjerilaca je najviši organ povjerilaca koji odlučuje o najvažnijim pitanjima stečajnog postupka,

16) odbor povjerilaca je organ stečajnog postupka koji u stečajnom postupku zastupa interese povjerilaca,

Član 18.

(Rok okončanja stečajnog postupka)

(1) Stečajni postupak će se okončati u roku od godinu dana, a u složenom slučaju u roku od dvije godine, od dana otvaranja postupka.

(2) Ukoliko se stečajni postupak ne završi u roku od jedne, odnosno dvije godine, od dana otvaranja stečajni postupak će se nastaviti i može trajati najduže još jednu godinu, a o razlozima produženja roka stečajni sudija će obavijestiti predsjednika suda.

(3) Predsjednik suda je obavezan da vodi evidenciju o stečajnim postupcima koji nisu okončani u roku iz stava (1) ovog člana i tu evidenciju dostavi Federalnom ministarstvu pravde (u daljem tekstu: Ministarstvo) i Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine.

Član 69.

(Organi stečajnog postupka)

Organi stečajnog postupka su: stečajni sudija, stečajni upravnik, skupština povjerilaca i odbor povjerilaca.

Član 70.

(Stečajni sudija)

(1) Stečajni sudija vodi i upravlja stečajnim postupkom od podnošenja prijedloga za otvaranje do završetka stečajnog postupka.

(2) Stečajni sudija imenuje: vještake i revizore u stečajnom postupku, privremenog stečajnog upravnika, članove privremenog odbora povjerilaca i stečajnog upravnika, te vrši pravni nadzor nad radom privremenog stečajnog upravnika i stečajnog upravnika u skladu sa odredbama ovog zakona.

(3) Stečajni sudija može odluke stečajnog upravnika kojim se krše odredbe ovog zakona i drugi pozitivni propisi, kojima se umanjuje stečajna masa i povređuju prava povjerilaca, staviti van snage.

Član 71.

(Stečajni upravnik)

(1) Za stečajnog upravnika može se imenovati samo fizičko lice koje raspolaže potrebnom stručnošću i poslovnim iskustvom i koje se nalazi na Listi stečajnih upravnika kod Ministarstva.

(2) Na Listu stečajnih upravnika Ministarstvo će uvrstiti lice koja ispunjava sljedeće uslove:

a) da je državljanin Bosne i Hercegovine, odnosno Federacije;

b) da je zdravstveno sposobno da obavlja dužnost stečajnog upravnika;

c) da nije navršilo 63 godine na dan imenovanja za stečajnog upravnika;

č) da ima završen ekonomski, pravni ili fakultet tehničkog smjera i to sedmi stepen visokog obrazovanja, odnosno visoko obrazovanje prvog ciklusa (koji se vrednuje sa 240 ECTS bodova) ili drugog ciklusa Bolonjskog sistema studiranja, da ima radno iskustvo u struci u trajanju od najmanje pet godina i položen stručni ispit za stečajnog upravnika.

ć) da nije osuđivan za sljedeća krivična djela: protiv čovječnosti i vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom, krivična djela iz glave XIX Krivičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 36/03, 37/03, 21/04, 69/04, 18/05, 42/10, 42/11, 59/14, 76/14, 46/16 i 75/17-u daljem tekstu: KZFBiH) protiv spolne slobode i morala, krivična djela iz glave XXX KZFBiH protiv javnog reda i pravnog prometa, krivična djela iz glave XXXI KZFBiH protiv podmičivanja i krivična djela protiv službene i druge odgovorne funkcije, krivična djela iz glave XXIX KZFBiH protiv pravosuđa,

krivična djela iz glave XXII KZFBiH protiv privrede, poslovanja i sigurnosti platnog prometa i krivična djela iz glave XXIII KZFBiH iz oblasti poreza.

(3) Polaganje stručnog ispita za stečajnog upravnika vrši se na osnovu javnog poziva ministra.

(4) Javni poziv se objavljuje u "Službenim novinama Federacije BiH", i u najmanje jednim dnevnim novinama koje su dostupne na cijelom području Federacije i na internet stranici Ministarstva.

(5) Stručni ispit za stečajnog upravnika polaže se pred komisijom od tri člana koju imenuje ministar. Program stručnog ispita za stečajnog upravnika i način njegovog polaganja, kao i način stručnog usavršavanja stečajnih upravnika, propisuje se pravilnikom, koji donosi ministar.

(6) Stečajni upravnik mogu se organizirati u Udruženje stečajnih upravnika.

Član 72.

(Lista stečajnih upravnika)

(1) Ministar utvrđuje Listu stečajnih upravnika, koja se objavljuje u "Službenim novinama Federacije BiH" i na internet stranici Ministarstva. Rješenje o upisu na Listu stečajnih upravnika donosi ministar.

(2) Ministarstvo će na kraju svake kalendarske godine revidirati postojeću Listu stečajnih upravnika kojima je u toku godine u skladu sa odredbom člana 71. ovog zakona prestalo pravo na imenovanje. Revidirana Lista se na početku svake kalendarske godine dostavlja svim sudovima na području Federacije koji su nadležni da postupaju po ovom zakonu i objavljuje se u "Službenim novinama Federacije BiH" i web stranici Ministarstva.

(3) Ministar, nakon prijema dva pravosnažna rješenja o razrješenju dužnosti stečajnog upravnika iz člana 80. stav 4. ovog zakona, donosi rješenje kojim briše to lice sa Liste stečajnih upravnika.

(4) Rješenje ministra kojim se briše lice sa Liste stečajnih upravnika dostavlja se licu na koje se odnosi.

(5) Protiv rješenja kojim se briše lice sa Liste stečajnih upravnika ne može se izjaviti žalba, ali se protiv njega može pokrenuti upravni spor, u roku od 30 dana od dana njegovog prijema.

(6) Rješenje ministra kojim se briše lice sa Liste stečajnih upravnika objavljuje se u "Službenim novinama Federacije BiH" i na internet stranici Ministarstva.

Član 73.

(Imenovanje stečajnog upravnika)

(1) Stečajni sudija imenuje stečajnog upravnika rješenjem o otvaranju stečajnog postupka.

(2) Stečajni sudija za stečajnog upravnika može imenovati lice koje se nalazi na Listi stečajnih upravnika.

Član 77. st. (1) do (4)

(Prava stečajnog upravnika)

(1) Stečajni upravnik je ovlašten i obavezan da bez odgađanja uđe u posjed imovine koja spada u stečajnu masu, upravlja njom, po mogućnosti nastavi poslovanje do izvještajnog ročišta, ako to ne šteti stečajne povjerioce, i unovči je u skladu sa odredbama ovog zakona.

(2) Ako je neophodno za poslovanje i očuvanje stečajne mase, stečajni upravnik ovlašten je da i prije odluke odbora i skupštine povjerilaca, u toku poslovanja unovči pojedine predmete i kvarljivu robu.

(3) Na osnovu rješenja o otvaranju stečajnog postupka, stečajni upravnik je ovlašten zahtijevati predaju cjelokupne imovine i dokumentacije koje se nalaze u posjedu stečajnog dužnika, kao i imovinu stečajnog dužnika koja se nalazi u posjedu trećih lica.

(4) Nagradu i naknadu za rad stečajnog upravnika određuje stečajni sudija u skladu sa pravilnikom kojim se propisuju naknade i nagrade za rad stečajnih upravnika.

Član 80. st. (1) i (2)

(Nadzor nad radom stečajnog upravnika)

(1) Upravljanje imovinom i vršenje službe stečajnog upravnika podliježe pravnom nadzoru stečajnog sudije.

(2) Stečajni sudija može u svako doba zahtijevati od stečajnog upravnika informaciju o toku stečajnog postupka.

Član 296.

(Stečajni postupci i Lista stečajnih upravnika)

(1) Stečajni postupci pokrenuti prije stupanja na snagu ovog zakona okončat će se po odredbama zakona koji je bio na snazi u vrijeme otvaranja postupka.

(2) Lica koja su uvrštena na Listu stečajnih upravnika u skladu sa ranije važećim propisima ostaju na Listi stečajnih upravnika do dana obnavljanja u skladu sa članom 72. stav (2) ovog zakona.

11. **Zakon o stečajnom postupku** ("Službene novine Federacije BiH" br. 29/03, 32/04, 42/06, 4/17 – odluka USFBiH i 52/18), koji je važio do donošenja Zakona o stečaju, u relevantnom dijelu glasi:

Član 23. st. (1) do (3)

Lica koja mogu biti imenovana za stečajnog upravnika

(1) Za stečajnog upravnika može se imenovati samo fizičko lice koje raspolaže potrebnom stručnošću i poslovnim iskustvom.

(2) Stečajni upravnik mora imati završeno stručno obrazovanje i položen stručni ispit. Bliže odredbe o vrsti obrazovanja i sadržaju stručnog ispita propisat će federalni ministar pravde.

(3) Federalno ministar pravde će za period do završetka stručnog obrazovanja i polaganja stručnog ispita imenovati dovoljan broj stečajnih upravnika, po prethodno pribavljenom mišljenju predsjednika sudova nadležnih za vođenje stečajnog postupka, te utvrditi privremenu listu stečajnih upravnika.

12. **Zakon o stečaju** ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 16/16) u relevantnom dijelu glasi:

Uslovi za polaganje stručnog ispita za stečajnog upravnika i uvrštavanje na listu stečajnih upravnika

Član 66. stav (1) i stav (4) tačka 3)

(1) Polaganje stručnog ispita za stečajnog upravnika vrši se na osnovu javnog poziva ministra.

(4) Lice koje podnosi zahtjev za polaganje stručnog ispita za stečajnog upravnika mora da ispunjava sljedeće uslove:

3) da nije navršilo 70 godina života,

(...)

13. **Zakon o stečaju** ("Službeni glasnik Brčko distrikta BiH" br. 16/19, 29/20 i 16/22) u relevantnom dijelu glasi:

Član 71. stav (1) i stav (2) tačka c)

(Stečajni upravnik)

(1) Za stečajnog upravnika može se imenovati samo fizičko lice koje raspolaže potrebnom stručnošću i poslovnim iskustvom i koje se nalazi na Listi stečajnih upravnika kod suda.

(2) Na Listu stečajnih upravnika Pravosudna komisija će uvrstiti lice koje ispunjava sljedeće uslove:

c) da nije navršilo 70 godina na dan imenovanja za stečajnog upravnika,

(...)

14. **Zakon o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine** ("Službeni glasnik BiH" br. 25/04, 93/05, 48/07 i 15/08) u relevantnom dijelu glasi:

Član 90.

Starosna dob za obavezan odlazak u penziju

Starosna dob za obavezan odlazak u penziju za sudije i tužioce imenovane od strane Vijeća je navršenih sedamdeset (70) godina života.

VI. Dopustivost

15. Pri ispitivanju dopustivosti zahtjeva Ustavni sud je pošao od odredbe člana VI/3.c) Ustava Bosne i Hercegovine.

16. Član VI/3.c) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

c) Ustavni sud je nadležan u pitanjima koja mu je prosljedio bilo koji sud u Bosni i Hercegovini u pogledu toga da li je zakon, o čijem važenju njegova odluka ovisi, kompatibilan sa ovim Ustavom, sa Evropskom konvencijom o ljudskim pravima i osnovnim slobodama i njenim protokolima, ili sa zakonima Bosne i Hercegovine; ili u pogledu postojanja ili domašaja nekog opšteg pravila međunarodnog javnog prava koje je bitno za odluku suda.

17. Zahtjev za ocjenu ustavnosti podnio je Kantonalni sud u Sarajevu (sutkinja Danijela Mikić), što znači da je zahtjev podnijelo ovlašteno lice iz člana VI/3.c) Ustava Bosne i Hercegovine (vidi Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj U 5/10 od 26. novembra 2010. godine, tačke 7–14, objavljena u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine" broj 37/11).

18. Osporavajući dopustivost zahtjeva, Ured za zastupanje navodi da podnositelj zahtjeva suštinski problematizira primjenu člana 71. stav 2. tačka c) Zakona o stečaju, što dovodi u vezu s konkretnim predmetom povodom kojeg je zahtjev pokrenut, ali da zadatak Ustavnog suda nije da daje uputstva i objašnjenja kako da primijeni zakon na konkretan slučaj jer je to zadatak redovnih sudova, što je izraženo u relevantnoj praksi Ustavnog suda. U vezi s navedenim, Ustavni sud zapaža da se u zahtjevu izričito traži ocjena usklađenosti odredbe člana 71. stav 2. tačka c) Zakona o stečaju s pravom na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju i pravom na nediskriminaciju iz člana II/4. Ustava Bosne i Hercegovine, člana 14. Evropske konvencije i člana 1. Protokola broj 12 uz Evropsku konvenciju. U vezi s tim, Ustavni sud naglašava da se u konkretnom slučaju ocjenjuje usklađenost zakona s Ustavom BiH, za što postoji nepobitna nadležnost Ustavnog suda prema relevantnim odredbama Ustava BiH. Ustavni sud napominje da ocjenu ustavnosti razmatra u općem smislu (*erga omnes*), a ne u odnosu na konkretan predmet (*inter partes*) koji je povod podnošenju zahtjeva (vidi odluku Ustavnog suda u predmetu broj U 15/11 od 30. marta 2012. godine, tačka 63). Naime, Ustavni sud neće ulaziti u konkretan predmet koji se nalazi na rješavanju pred Kantonalnim sudom, niti će se baviti načinom na koji redovni sudovi, te drugi nadležni organi trebaju primijeniti osporenu zakonsku odredbu. Dakle, Ustavni sud će izvršiti ocjenu ustavnosti osporene odredbe na apstraktan način u odnosu na pravo na imovinu i pravo na nediskriminaciju.

19. Imajući u vidu odredbe člana VI/3.c) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 19. stav (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud smatra da je ovaj zahtjev dopustiv zato što ga je podnio ovlašteni subjekt, te da ne postoji nijedan formalni razlog iz člana 19. stav (1) Pravila Ustavnog suda zbog kojeg zahtjev ne bi bio dopustiv.

VII. Meritum

20. Podnositelj zahtjeva traži ispitivanje usklađenosti člana 71. stav 1. tačka c) Zakona o stečaju sa članom II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i članom 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, te članom II/4. Ustava Bosne i Hercegovine, članom 14. Evropske konvencije i članom 1. Protokola broj 12 uz Evropsku konvenciju.

21. **Osporeni član 71. stav 2. tačka c) Zakona o stečaju glasi:**

(2) Na Listu stečajnih upravnika Ministarstvo će uvrstiti lice koje ispunjava sljedeće uslove:

c) da nije navršilo 63 godine na dan imenovanja za stečajnog upravnika;

a) **Pravo na imovinu**

22. Član II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

k) *Pravo na imovinu.*

23. Član 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju u relevantnom dijelu glasi:

Svaka fizička ili pravna osoba ima pravo na mirno uživanje svoje imovine. Niko ne može biti lišen svoje imovine, osim u javnom interesu i pod uvjetima predviđenim zakonom i općim načelima međunarodnog prava.

Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne umanjuju pravo države da primjenjuje zakone koje smatra potrebnim da bi regulirala korištenje imovine u skladu s općim interesom, ili da bi osigurala plaćanje poreza ili drugih doprinosa ili kazni.

24. Podnositelj zahtjeva smatra da je ograničenje iz člana 71. stav 2. tačka c) Zakona o stečajnom postupku na mirno uživanje imovine iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju. U tom pogledu u zahtjevu se navodi da navedeno ograničenje naročito dolazi do izražaja kod lica koja se nalaze na Listi stečajnih upravitelja i kojima imenovanje za stečajnog upravitelja u određenom stečajnom postupku predstavlja jedinu mogućnost da ostvare određenu zaradu po osnovu obavljanja službe stečajnog upravitelja.

25. Ustavni sud će, najprije, utvrditi da li sporna odredba pokreće pitanja prema članu II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i članu 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju. U tom pogledu, Ustavni sud treba razmotriti pitanje da li se odredba člana 71. stav 2. tačka c) Zakona o stečaju odnosi na "imovinu" zaštićenu članom II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i članom 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

26. U vezi s tim, Ustavni sud ukazuje da, prema konzistentnoj praksi Evropskog suda i Ustavnog suda, "imovina", u smislu člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju može biti ili "postojeća imovina" ili "dobra", uključujući i potraživanja u odnosu na koja lice ima bar "legitimno očekivanje" da će ih realizirati (vidi Evropski sud, *Jantner protiv Slovačke*, predstavka broj 39050/97, presuda od 4. marta 2003. godine, stav 27; i Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2349/06 od 27. februara 2008. godine, stav 44, dostupna na www.ustavnisud.ba). Pri tome, Ustavni sud ukazuje da "legitimno očekivanje" mora biti mnogo konkretnije od same nade, ma koliko ona bila razumna, i mora se zasnivati na zakonskoj odredbi ili pravnom aktu kao što je sudska odluka (vidi Evropski sud, *Kopecký protiv Slovačke*, predstavka broj 44912/98, presuda od 28. septembra 2004. godine, st. 48–49; i Ustavni sud, Odluka o dopustivosti broj AP 2361/06 od 10. januara 2008. godine, stav 10, dostupna na www.ustavnisud.ba).

27. Međutim, Ustavni sud napominje da Evropski sud u svojim odlukama dosljedno navodi da Evropska konvencija ne uključuje pravo na stjecanje imovine. U tom pogledu, Ustavni sud podsjeća na praksu Evropskog suda, prema kojoj se budući prihod ne može smatrati "imovinom" osim ako je već zaraden ili se definitivno isplati (vidi *Erkan protiv Turske* (odl.), br. 29840/03, 24. mart 2005. i *Anheuser-Busch Inc. protiv Portugala* [VV], br. 73049/01, stav 64, ECHR 2007 I). U skladu s tim, obim poslovanja slobodne djelatnosti – bez fiksnog prihoda i bez zajamčenog prometa – koje je izloženo rizicima privrednog života ne predstavlja "vlasništvo" (vidi Evropska komisija za ljudska prava, *Grčki savez carinskih službenika, Gialouris i drugi protiv Grčke*, zahtjev broj 24581/94, odluka od 6. aprila 1995. godine). Ustavni sud podsjeća da su u tom predmetu carinski službenici smatrali da im je povrijeđeno pravo na imovinu iz člana 1. Protokola broj 1 Evropske konvencije zbog stupanja na snagu zakona kojim je u Grčkoj, članici Evropske unije, ukinuta carina u odnosu na druge države članice, te su tvrdili da su pretrpjeli ozbiljan ekonomski gubitak, ekvivalentan 80% svojih prihoda, bez primanja bilo kakve naknade. U tom predmetu, Evropska komisija je istakla da je zanimanje carinika "slobodna profesija" bez fiksnog prihoda i bez zajamčenog prometa, ali koje podliježe opasnostima ekonomskog života. Evropska komisija je naglasila

da, iako je ukidanje carina uzrokovalo ekonomski gubitak carinicima, Komisija smatra da oni ne mogu tvrditi da imaju pravo na zajamčeni obim poslovanja koji bi se mogao kvalificirati kao "posjed" u smislu člana 1. Protokola broj 1 Evropske konvencije. Slijedom toga, Evropska komisija je zaključila da je aplikacija *ratione materiae* inkompatibilna sa članom 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

28. Također, Ustavni sud *mutatis mutandis* podsjeća da, prema praksi Evropskog suda, ne postoji pravo prema Evropskoj konvenciji da se i dalje isplaćuje plaća u određenom iznosu (vidi *Vilho Eskelinen i drugi* [VV], citirano gore, § 94). U tom pogledu, Ustavni sud ukazuje na odluku Evropskog suda u predmetu *Baka protiv Mađarske* (zahtjev br. 20261/12, odluka od 27. maja 2014. godine) na koju se pozvao i Ured za zastupanje, u kojoj je Evropski sud naveo: "Odluka kojom je došlo do prijevremenog isteka mandata onemogućila je podnositelja da nastavi primati plaću. Zbog zakonodavnih reformi iz 2011. godine podnositelj više nije mogao uživati ni određene povlastice vezane za penziju. Međutim, taj prihod podnositelj nije stvarno zaradio te stoga nije ni mogao očekivati njegovu isplatu". Imajući to u vidu, Evropski sud je ustanovio da nisu ispunjeni uvjeti za primjenjivost člana 1. Protokola 1 uz Evropsku konvenciju.

29. Dovodeći u vezu navedenu praksu s konkretnim zahtjevom, Ustavni sud zapaža da su odredbama člana 71. Zakona o stečaju propisani uvjeti pod kojima bi se određeno lice moglo uzeti u obzir za imenovanje za stečajnog upravitelja u stečajnom postupku. Tako je u članu 71. stav 1. Zakona o stečaju propisano da se za stečajnog upravitelja može imenovati samo fizičko lice koje raspolaze potrebnom stručnošću i poslovnim iskustvom i koje se nalazi na Listi stečajnih upravitelja kod Ministarstva pravde FBiH. Potom su u članu 71. stav 2. Zakona o stečaju utvrđeni uvjeti pod kojima se određena lica mogu uvrstiti na Listu stečajnih upravitelja. U skladu s tom odredbom, nužno je da je lice državljanin Bosne i Hercegovine, odnosno Federacije Bosne i Hercegovine, da je zdravstveno sposobno, da nije navršilo 63 godine na dan otvaranja stečajnog postupka, da ima odgovarajuću stručnu spremu, da nije osuđivano za krivična djela, radno iskustvo u trajanju od pet godina i položen stručni ispit za stečajnog upravitelja. Zatim, u st. 3, 4. i 5. člana 71. Zakona o stečaju propisan je način polaganja ispita za stečajnog upravitelja. Nadalje, u članu 72. Zakona o stečaju utvrđeno je da Listu stečajnih upravitelja utvrđuje ministar pravde FBiH, te da se ta lista objavljuje u Službenim novinama. Zatim, u tom članu je regulirano da će na kraju svake kalendarske godine Ministarstvo revidirati postojeću Listu stečajnih upravitelja kojima je tokom godine u skladu s odredbom člana 71. Zakona o stečaju prestalo pravo na imenovanje. Revidirana lista se na početku svake kalendarske godine dostavlja svim sudovima na području Federacije Bosne i Hercegovine koji su nadležni da postupaju u skladu s tim zakonom i objavljuje se u "Službenim novinama FBiH" i na internetskoj stranici Ministarstva.

30. Imajući u vidu sadržaj navedenih odredbi, Ustavni sud zapaža da se osporena odredba člana 71. stav 2. tačka c) Zakona o stečaju odnosi samo na uvjete za upis, odnosno ostanak na Listi stečajnih upravitelja. Dakle, činjenica da se određeno lice nalazi na Listi stečajnih upravitelja ne podrazumijeva da to lice samo na osnovu te činjenice ostvaruje bilo kakvu naknadu. U skladu sa članom 74. Zakona o stečaju, lice koje se nalazi na Listi stečajnih upravitelja postaje stečajni upravitelj tek imenovanjem za stečajnog upravitelja od suda u konkretnom stečajnom postupku, što zavisi od odluke postupajućeg sudije i drugih relevantnih okolnosti svakog konkretnog slučaja. Dakle, samo u slučaju kada je određeno lice imenovano za stečajnog upravitelja u konkretnom stečajnom postupku, to lice ostvaruje pravo na naknadu u skladu sa članom 77. Zakona o stečaju, kojim je propisano da nagradu i naknadu za rad stečajnog upravitelja određuje stečajni sudija u konkretnom stečajnom postupku, u skladu sa pravilnikom kojim se propisuju naknade i nagrade za rad stečajnih upravitelja. Prema

tome, Ustavni sud zapaža da navedena odredba, uzeta u kontekst s drugim relevantnim odredbama Zakona o stečaju, ne podrazumijeva da lice koje se nalazi na Listi stečajnih upravitelja samo na osnovu te činjenice ima zagarantiran fiksni prihod ili zajamčeni promet, već da se radi o mogućnosti da u budućnosti ostvaruje zaradu. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud smatra da se osporena odredba ne odnosi na imovinu stečajnih upravitelja s obzirom na to da lica koja se nalaze na Listi stečajnih upravitelja samim time ne ostvaruju zaradu, već ostvarivanje njihove zarade zavisi od činjenice da li će stečajni sudija to lice u stečajnom postupku imenovati za stečajnog upravitelja, što je buduća neizvjesna činjenica.

31. U skladu s navedenim, proizlazi da se osporenom odredbom člana 71. stav 2. tačka c) Zakona o stečaju, koja se odnosi samo na uvjete pod kojima se određena lica mogu uvrstiti na Listu stečajnih upravitelja, ne pokreću ustavna pitanja kršenja prava na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju. Stoga je zahtjev za ocjenu ustavnosti očigledno neosnovan u odnosu na pravo na imovinu i ne može se detaljnije ispitivati usklađenost osporene odredbe prema standardima prava na imovinu (da li postoji imovina zaštićena ovim članom, da li je došlo do miješanja, da li miješanje ima legitiman cilj u javnom interesu i da li postoji pravičan balans).

b) Zabrana diskriminacije

32. Član II/4. Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

Uživanje prava i sloboda, predviđenih u ovom članu ili u međunarodnim sporazumima navedenim u Aneksu I ovog Ustava, osigurano je svim licima u Bosni i Hercegovini bez diskriminacije po bilo kojem osnovu kao što je pol, rasa, boja, jezik, vjera, političko i drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno porijeklo, povezanost sa nacionalnom manjinom, imovina, rođenje ili drugi status.

33. Član 14. Evropske konvencije glasi:

Zabrana diskriminacije

Uživanje prava i sloboda predviđenih u ovoj konvenciji osigurava se bez diskriminacije po bilo kom osnovu, kao što su spol, rasa, boja kože, jezik, vjeroispovijest, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno porijeklo, povezanost s nacionalnom manjinom, imovina, rođenje ili drugi status.

34. Član 1. Protokola broj 12 uz Evropsku konvenciju glasi:

Opća zabrana diskriminacije

1. *Uživanje svakog prava koje zakon predviđa mora se osigurati bez diskriminacije po bilo kom osnovu, kao što su spol, rasa, boja kože, jezik, vjeroispovijest, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno porijeklo, povezanost s nacionalnom manjinom, imovina, rođenje ili drugi status.*

2. *Javne vlasti ne smiju ni prema kome vršiti diskriminaciju po bilo kom osnovu kao što su oni spomenuti u stavu 1.*

35. Podnositelj zahtjeva smatra da su osporenim odredbom člana 71. stav 2. tačka c) Zakona o stečaju diskriminirani stečajni upravitelji u odnosu na ostale organe stečajnog postupka. U tom smislu navodi se da stečajni sudija, koji ima najvišu vlast i odgovornost u stečajnom postupku, može nastupati do navršene 70. godine života. Također, podnositelj zahtjeva navodi da zakonsko rješenje kojim je propisano ograničenje u imenovanju stečajnih upravitelja ne može biti pitanje svrsishodnosti, odnosno odgovarajuće zakonodavne politike u okviru ovlaštenja zakonodavca utvrđenih Ustavom da uređuje postupak pred sudovima, kontrolu zakonitosti raspolaganja sredstvima pravnih lica, kao i organizaciju, nadležnost i rad državnih organa.

Relevantni standardi u pogledu zabrane diskriminacije

36. Razmatrajući navode iz zahtjeva, Ustavni sud najprije naglašava da član 14. Evropske konvencije štiti lica (uključujući i pravna lica) koja se nalaze u "podudarnim situacijama" od diskriminirajućih razlika u tretmanu. U smislu člana 14. Evropske konvencije, tretman se smatra diskriminirajućim ako nema "cilja i

razumnog opravdanja", tj. ako ne ide u pravcu legitimnog cilja i ako ne postoji razuman odnos proporcionalnosti između upotrijebljenih sredstava i cilja koji se pokušava ostvariti (vidi odluku Ustavnog suda u predmetu broj AP 98/03 od 27. oktobra 2004. godine, stav 34).

37. Ustavni sud dalje naglašava da dok član 14. Konvencije zabranjuje diskriminaciju u uživanju "prava i sloboda navedenih u Konvenciji", član 1. Protokola broj 12 uvodi opću zabranu diskriminacije. Također, bitno je naglasiti da bez obzira na razlike u širini obima između ovih odredbi, značenje pojma diskriminacije u članu 1. Protokola br. 12 je identično tumačenju iz člana 14 (vidjeti Obrazloženje (*Explanatory Report*) uz Protokol br. 12, tačka 18). Naime, član 1. Protokola broj 12 uz Evropsku konvenciju sadrži opće načelo zabrane diskriminacije i garantira uživanje svih prava određenih zakonom, bez diskriminacije na bilo kojem osnovu kao što su spol, rasa, boja kože, jezik, vjera, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno porijeklo, pripadnost nacionalnoj manjini, imovina, rođenje ili drugi status. Dalje, član 1. Protokola broj 12 uz Evropsku konvenciju podrazumijeva i da javni organi nikoga ne mogu diskriminirati prema bilo kojem osnovu, dakle osnovno načelo nediskriminacije je prošireno i na domaće zakone, a ne samo na prava garantirana Evropskom konvencijom, kako to predviđa član 14. Evropske konvencije. Evropski sud je često isticao da član 14. samo dopunjava ostale suštinske odredbe Konvencije i njezinih Protokola (vidi *Molla Sali protiv Grčke* [VV], broj 20452, stav 123, 18. juni 2020.). To znači da garancije iz člana 14. nisu nezavisne (vidi *Carson i drugi protiv Ujedinjenog Kraljevstva* [VV], broj 42184/05, stav 63, 16. mart 2010.) i taj član čini integralni dio svakog od članova koji propisuju prava i slobode.

38. Evropski sud je potvrdio da se pojmovi diskriminacije koja je zabranjena na osnovu člana 14. Konvencije i člana 1. Protokola broj 12 trebaju tumačiti na isti način (vidi *Pilav protiv Bosne i Hercegovine*, 41939/07, stav 40, 8. juni 2016; *Zornić protiv Bosne i Hercegovine*, broj 3681/06, stav 27, 15. juli 2014; *Sejdić i Finci protiv Bosne i Hercegovine* [VV], br. 27996/06 i 34836/06, st. 55–56, 22. decembar 2009). Slijedeći načela iz člana 14. Evropske konvencije, Ustavni sud naglašava da bi se pokrenulo pitanje diskriminacije mora postojati razlika u postupanju prema licima u analognim ili relevantno sličnim situacijama (vidi *DH i drugi protiv Češke Republike* [VV], br. 57325/00, stav 175, ECHR 2007-IV). Međutim, samo razlike u postupanju na osnovu ličnog obilježja (ili "statusa") po kojem se lice ili grupa lica razlikuju jedni od drugih mogu pokrenuti pitanje diskriminacije (vidi *Carvalho Pinto de Sousa Morais protiv Portugala*, br. 17484/15, stav 45, ECHR 2017). Evropski sud u svojim odlukama dosljedno ukazuje da će se različito postupanje prema licima u analognim ili relevantno sličnim situacijama smatrati diskriminirajućim samo ako nema objektivno i razumno opravdanje, drugim riječima, ako ne slijedi legitiman cilj ili ako ne postoji razuman odnos proporcionalnosti između upotrijebljenih sredstava i cilja koji se želi ostvariti (vidi *Vallianatos i drugi protiv Grčke* [VV], br. 29381/09 i 32684/09, stav 76, ECHR 2013 (izvodi)).

39. Država ugovornica uživa slobodu procjene pri ocjenjivanju da li razlike u inače sličnim situacijama opravdavaju različito postupanje i u kojoj mjeri. Obim ove procjene će se razlikovati zavisno od okolnosti, predmeta i pozadine slučaja. Prema Evropskoj konvenciji, država obično ima široko polje procjene kada su u pitanju opće mjere ekonomske ili socijalne strategije. Zbog njihovog direktnog poznavanja svog društva i njegovih potreba, nacionalne vlasti su u načelu u boljem položaju od međunarodnog sudije da cijene ono što je u javnom interesu na društvenim ili ekonomskim osnovima, a Sud će općenito poštovati izbor politike zakonodavca osim ako je "očito bez razumnog osnova" (vidi *Carson i drugi protiv Ujedinjenog Kraljevstva* [VV], br. 42184/05, § 61, ECHR 2010. i *Stec i drugi protiv*

Ujedinjenog Kraljevstva [VV], br. 65731/01 i 65900/01, § 52, ECHR 2006-VI).

Primjena navedenih načela u konkretnom slučaju

40. Imajući u vidu vrlo šturu navode podnositelja zahtjeva u odnosu na pitanje apstraktne ustavnosti osporenog člana 71. stav 2. tačka c) Zakona o stečaju, Ustavni sud će analizirati osporenu odredbu u kontekstu kršenja prava na nediskriminaciju. Ustavni sud podsjeća da je u prethodnom dijelu odluke zaključio da se u konkretnom slučaju ne pokreću ustavna pitanja kršenja prava na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, iz čega proizlazi da nisu ispunjeni uvjeti za razmatranje kršenja prava iz člana 14. Evropske konvencije. Međutim, Ustavni sud zapaža da iz zahtjeva proizlazi da podnositelj zahtjeva tim navodima, u suštini, ukazuje na diskriminaciju po osnovu samog zakona. Prema tome, imajući u vidu da se pitanje primjene osporenog člana 71. stav 2. tačka c) Zakona o stečaju odnosi na mogućnost uživanja nekog prava konkretno datog nekom pojedincu na osnovu nacionalnog prava, kao i postupanja javne vlasti u vršenju diskrecionih ovlaštenja, Ustavni sud smatra da je član 1. Protokola br. 12 uz Konvenciju primjenjiv u konkretnom slučaju. Stoga, Ustavni sud će ispitati da li je odredba člana 71. stav 2. tačka c) Zakona o stečaju u suprotnosti sa članom 1. Protokola broj 12 uz Evropsku konvenciju.

41. U vezi s navodima iz zahtjeva da je osporena odredba diskriminirajuća po osnovu starosne dobi, Ustavni sud podsjeća da je Evropski sud prihvatio da dob može predstavljati "drugi status" u smislu člana 14. Evropske konvencije (vidi, između ostalih, *Schwizgebel protiv Švicarske*, br. 25762/07, stav 85, ECHR 2010 (izvodi)). Evropski sud je u više svojih odluka ispitivao navode aplikanta koji su tvrdili da su diskriminirani po osnovu starosne dobi (vidi, između ostalih, Evropski sud, *Schwizgebel protiv Švicarske*; *Carvalho Pinto de Sousa Morais protiv Portugala*, predstavka br. 17484/15 2017; *British Gurkha Welfare Society i drugi protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, predstavka broj 44818/11, 2016). Shodno navedenom, Ustavni sud ne vidi razlog da u okolnostima konkretnog slučaja ne prihvati stav Evropskog suda da dob može predstavljati "drugi status" u smislu člana 14. Evropske konvencije.

42. Ustavni sud dalje ponavlja da kada se pritužba odnosi na kršenje prava na nediskriminaciju mora se pokazati da je određeno lice tretirano drugačije od drugog lica ili grupe lica smještenih u relevantno sličnoj situaciji, ili jednako na grupu lica koja se nalaze u relevantno drugačijoj situaciji. Drugo lice ili grupa lica s kojim se vrši poređenje naziva se komparator. U skladu s tim načelom, Ustavni sud će razmotriti pitanje da li u domaćem pravnom sistemu postoje profesionalne grupe ili druge grupe lica koja bi se mogla nalaziti u relevantno sličnim situacijama.

43. Ustavni sud najprije zapaža da sadržaj zahtjeva upućuje na to da su stečajni upravitelji različito tretirani u odnosu na stečajne sudije koje se nalaze u relevantno sličnoj situaciji. U tom pogledu, Ustavni sud uočava kako navodi podnositelja zahtjeva ukazuju na diskriminaciju na osnovu profesionalnog statusa. U vezi s tim, Ustavni sud podsjeća na stav iz predmeta *Van der Musselle* (vidi Evropski sud, *Van der Musselle protiv Belgije*, presuda od 23. novembra 1983. godine) da "između Komore i različitih profesija koje je naveo podnositelj, uključujući čak i sudske i parasudske profesije, postoje fundamentalne razlike na koje su pravilno skrenuli pažnju i vlada i većina u Komisiji (...), razlike u odnosu na pravni status, uvjete ulaska u profesiju, prirodu dužnosti koje su u tu uključene, način izvršenja tih dužnosti itd. Dokaz pred Sudom ne otkriva nijednu sličnost između disparatnih situacija o kojima je riječ: svaka je obilježena korpusom prava i obaveza u odnosu na koje bi bilo neprirodno (*artificial*) izdvajati jedan specifičan aspekt." Također, Ustavni sud podsjeća da je Evropski sud u predmetu *Graziani-Weiss protiv Austrije* (zahtjev broj 31950/06, odluka od 18. oktobra 2011. godine, tačka 65), odlučujući o postojanju različitog postupanja

prema advokatima i notarima koji su bili dužni zastupati određene kategorije stanovništva, istakao da postoji značajna razlika između profesionalnih grupa pravnik, čija su prava i dužnosti uređeni posebnim zakonima i propisima, i grupe drugih lica koja su možda studirala pravo, pa čak i dobila stručno pravno obrazovanje, ali ne rade kao advokati. Navedena razmatranja bila su dovoljna Evropskom sudu da zaključi da za potrebe imenovanja za staratelje u slučajevima u kojima je potrebno pravno zastupanje profesionalne grupe advokata i notara s jedne strane, te drugog pravno obrazovanog lica s druge strane nisu u relevantno sličnim situacijama.

44. Dovodeći navedeno u kontekst apelantovih tvrdnji o navodnoj mogućnosti izjednačavanja službe stečajnih upravitelja i sudija, Ustavni sud podsjeća da sudska vlast predstavlja posebnu grupu vlasti za koju su utvrđena posebna pravila nužna za osiguranje nezavisnosti i nepristranosti u postupanju. Ustavni sud naglašava specifičnost i društveni značaj navedenih kategorija iz osporenog zakona za svaku državu koja počiva na demokratskim načelima. Zakonodavac mora imati na umu da se njihov nezavisni položaj ne može porediti s bilo kojim drugim kategorijama. Uopćeno govoreći, dužnost sudske vlasti jest da interpretira zakone koje je donijela zakonodavna vlast, te treba imati apsolutnu nezavisnost o drugim granama vlasti. Također, Ustavni sud podsjeća da su uvjeti za obavljanje dužnosti sudija propisani relevantnim odredbama entitetskih ustava, zakonima o sudovima, te Zakonom o VSTV-u. Kada je u pitanju starosna dob za obavljanje dužnosti sudije, ona je utvrđena tako što je u članu 90. Zakona o VSTV-u propisano da je starosna dob za obavezan odlazak u penziju za sudije i tužitelje imenovane od VSTV-a navršenih 70 godina života. Osim toga, starosna dob za odlazak sudije u penziju je (i) ustavna kategorija s obzirom na to da je odredbama člana VI/1.c) Ustava Bosne i Hercegovine za sudije Ustavnog suda, a identična odredba je sadržana u Ustavu Federacije Bosne i Hercegovine u odnosu na sudije redovnih sudova, propisano da će "služiti do 70 godina starosti". Ta starosna dob propisana je bez obzira na instancu na koju su sudije imenovane, kao i bez obzira na vrstu postupaka u kojima postupaju. Prema tome, može se konstatirati da mogućnost sudija da svoju dužnost obavljaju do 70. godine života nije vezana isključivo za stečajni postupak, već predstavlja ustaljenu zakonodavnu praksu koja je karakteristična za tu granu vlasti s obzirom na to da je ona od posebnog interesa za svaku državu koja funkcionira na načelima demokratije i vladavine prava. Kod takvog stanja stvari, Ustavni sud zapaža da se uvjeti i način imenovanja sudija, njihove dužnosti u sudskim postupcima, kao i uloga i značaj u pravnom sistemu ni na koji način ne mogu porediti s bilo kojim drugim kategorijama, uključujući i stečajne upravitelje.

45. Razmatrajući postojanje diskriminacije stečajnih upravitelja u kontekstu odredaba Zakona o stečaju, Ustavni sud dalje napominje da nije sporno da je u članu 69. Zakona o stečaju navedeno da su organi stečajnog postupka stečajni sudija, stečajni upravitelj, skupština povjerenika i odbor povjerenika. Čak i u slučaju kada bi se status lica koja se nalaze na Listi stečajnih upravitelja mogao poistovjetiti sa stečajnim upraviteljima koji su imenovani i postupaju u konkretnom postupku, Ustavni sud naglašava da činjenica da su neka pitanja određena na način kako je to propisano osporenom odredbom ne može se *per se* smatrati različitim postupanjem. Naime, stečajni postupak je posebna vrsta građanskog sudskog postupka koji sud provodi radi utvrđivanja da li su ispunjeni zakonom propisani uvjeti za otvaranje stečajnog postupka nad određenim subjektima i prikupljanje i unovčavanje cjelokupne imovine stečajnog dužnika, da bi se osiguralo grupno i razmjerno namirenje svih njegovih povjerenika. U okviru stečajnog postupka svi organi stečajnog postupka imaju različite uloge, odnosno prava i dužnosti.

46. U tom smislu, stečajni sudija je sudija nadležnog suda i organ stečajnog postupka koji provodi stečajni postupak nad

stečajnim dužnikom. Skupština povjerenika je najviši organ povjerenika koji odlučuje o najvažnijim pitanjima stečajnog postupka, a odbor povjerenika je organ stečajnog postupka koji u stečajnom postupku zastupa interese povjerenika. Stečajni upravitelj (pod uvjetom da je imenovan) jeste organ stečajnog postupka koji, pod nadzorom stečajnog sudije, obavlja poslove organa stečajnog dužnika, prikuplja i unovčava imovinu stečajnog dužnika, te priprema i provodi namirenje povjerenika. Kada su u pitanju ovlaštenja i dužnosti stečajnog sudije i stečajnog upravitelja, Ustavni sud zapaža da stečajni sudija, između ostalog, vodi i upravlja stečajnim postupkom od podnošenja prijedloga za otvaranje do završetka stečajnog postupka; on imenuje vještake i revizore u stečajnom postupku, privremenog stečajnog upravitelja, članove privremenog odbora povjerenika i stečajnog upravitelja, te vrši pravni nadzor nad radom privremenog stečajnog upravitelja i stečajnog upravitelja u skladu s odredbama ovog zakona; stečajni sudija može staviti van snage odluke stečajnog upravitelja kojim se krše odredbe ovog zakona i drugi pozitivni propisi kojima se umanjuje stečajna masa i povređuju prava povjerenika. S druge strane, stečajni upravitelj je organ stečajnog dužnika koji, između ostalog, upravlja imovinom stečajnog dužnika, ovlašten je i obavezan bez odgađanja ući u posjed imovine koja spada u stečajnu masu, te da po mogućnosti nastavi poslovanje do izvještajnog ročišta, ako to ne šteti stečajnim povjerenicima, i unovči je u skladu s odredbama tog zakona.

47. Kod takvog stanja stvari, odnosno različitih uloga stečajnog upravitelja u odnosu na druge organe stečajnog postupka, Ustavni sud, bez potrebe za detaljnijom analizom prava i dužnosti sudija i stečajnih upravitelja u okviru stečajnog postupka, smatra da se sudije koje postupaju u stečajnom postupku ni u kojem pogledu ne mogu smatrati uporednom kategorijom u kontekstu odredaba Zakona o stečaju. Naime, riječ je o različitim dužnostima za koje vrijede različita pravila postupanja, te država uživa široko polje procjene u reguliranju uvjeta za obavljanje tih dužnosti, zbog čega se stečajne sudije ne mogu smatrati uporednom kategorijom u svrhu utvrđivanja postojanja razlike u postupanju koja bi eventualno proizlazila iz odredbe člana 71. stav 2. tačka c) Zakona o stečaju i drugih odredaba Zakona o stečaju. Također, Ustavni sud smatra da se ni skupština povjerenika i odbor povjerenika ne mogu smatrati uporednim kategorijama s obzirom na to da je njihov status i učestvovanje u postupku vezano za potraživanje koje imaju prema stečajnom dužniku. Prema tome, Ustavni sud smatra da u krugu lica koja postupaju kao organi stečajnog postupka nije mogao utvrditi da postoje lica koja se nalaze u relevantno sličnim situacijama pa da bi se moglo utvrđivati da li između njih postoji razlika u postupanju.

48. Nadalje, Ustavni sud zapaža da iz odgovora na apelaciju Ureda i Vlade FBiH proizlazi da je u Nacrtu i Prijedlogu zakona o stečaju Vlada FBiH predložila dobnu granicu od 65 godina za upis na Listu stečajnih upravitelja, što je istovjetno uvjetu za odlazak u starosnu penziju, odnosno za ostvarivanje drugih socijalnih prava. Međutim, amandmanom u parlamentarnoj proceduri usvojeno je zakonsko rješenje prema kojem je dobnna granica smanjena na 63 godine, iz čega proizlazi da uvjete za upis i ostanak na Listi stečajnih upravitelja zakonodavac uopće nije želio vezivati za dobnnu granicu za odlazak u penziju. Prema tome, imajući u vidu da se osporena odredba odnosi samo na uvjete za upis i ostanak na Listi stečajnih upravitelja, na osnovu kojih lica koja se nalaze na Listi ne ostvaruju nikakva socijalna prava, uključujući i pravo na penziju, Ustavni sud nije mogao zaključiti da se drugi zaposlenici na koje se odnosi Zakon o radu mogu smatrati uporednom kategorijom.

49. Naposljetku, Ustavni sud uočava da je u članu 66. stav 4. tačka (3) Zakona o stečaju koji se primjenjuje u Republici Srpskoj propisano da lice koje podnosi zahtjev za polaganje stručnog ispita za stečajnog upravitelja mora ispunjavati uvjet, pored ostalog, da nije navršilo 70 godina života. Također, u članu 71. Zakona o

stečaju koji se primjenjuje u Brčko distriktu BiH propisano je da će na Listu stečajnih upravitelja Pravosudna komisija uvrstiti lice koje ispunjava, između ostalog, uvjet da nije navršilo 70 godina na dan imenovanja za stečajnog upravitelja. Međutim, Ustavni sud smatra da eventualne razlike u entitetskim zakonima, same po sebi, ne mogu pokrenuti pitanje diskriminacije u situaciji kada u zahtjevu nema nikakvih drugih argumenata, niti se može zaključiti da su odredbe osporenog zakona očigledno diskriminirajuće (vidi Odluka o dopustivosti i meritumu broj *U 22/18*, tačka 24, dostupna na www.ustavnisud.ba). Također, Ustavni sud naglašava da navedena oblast spada u isključivu nadležnost entiteta i Brčko distrikta BiH, koji u okviru svojih zakonodavnih tijela imaju široko polje procjene kada je u pitanju dobnna granica za upis na liste stečajnih upravitelja.

50. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud naglašava da nije mogao utvrditi da se osporenom odredbom člana 71. stav 2. tačka c) Zakona o stečaju pokreće pitanje različitog postupanja prema bilo kojim licima u analognim ili relevantno sličnim situacijama, odnosno da u pravnom sistemu u Bosni i Hercegovini postoje bilo koje uporedne kategorije u odnosu na koje bi se moglo utvrditi različito postupanje. S obzirom na to, Ustavni sud zaključuje da nisu ispunjeni uvjeti da bi se mogla razmatrati daljnja pitanja u vezi s pravom na nediskriminaciju, odnosno pitanje postojanja razumnog i objektivnog opravdanja za različito postupanje. Imajući u vidu sve navedeno, Ustavni sud smatra da se odredbom člana 71. stav 2. tačka c) Zakona o stečaju ne pokreću pitanja diskriminacije zabranjene članom II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i članom 1. Protokola broj 12 uz Evropsku konvenciju.

51. Stoga, Ustavni sud zaključuje da je osporena odredba člana 71. stav 2. tačka c) Zakona o stečaju u skladu sa članom II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i članom 1. Protokola broj 12 uz Evropsku konvenciju.

VIII. Zaključak

52. Ustavni sud zaključuje da je odredba člana 71. stav 2. tačka c) Zakona o stečaju u skladu s pravom na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, te pravom na zabranu diskriminacije iz člana II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 12 uz Evropsku konvenciju.

53. Na osnovu člana 59. st. (1) i (3) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

54. U smislu člana 43. Pravila Ustavnog suda, aneks ove odluke čini izdvojeno mišljenje sudije Ledija Biankua koje je protivno odluci većine.

55. U skladu sa članom VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednica
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Valerija Galić, s. r.

Izdvojeno mišljenje sudije Ledija Biankua koje je protivno odluci većine

1. U ovom predmetu imam poteškoće da slijedim mišljenje svojih cijenjenih kolega da član 71. stav 2. tačka c) Zakona o stečaju propisivanjem starosne granice od 63 godine za imenovanje stečajnog upravitelja ne pokreće pitanje diskriminacije prema Ustavu ili Evropskoj konvenciji po osnovu starosne dobi.

2. Kako se može vidjeti iz činjenica predmeta, navedeni član je bio pravni osnov za brisanje imena tužitelja u glavnom postupku sa Liste stečajnih upravitelja, odnosno osnov za prestanak mogućnosti obavljanja te djelatnosti (stav 7. odluke Ustavnog suda).

3. Kako je navedeno u stavu 1. odluke, Ustavnom sudu je podnesen zahtjev za ocjenu kompatibilnosti člana 71. stav 2. tačka c) Zakona o stečaju ("Službene novine Federacije Bosne i

Hercegovine" broj 53/21) sa članom II/2. Ustava Bosne i Hercegovine, odredbama člana 1. Protokola br. 1 uz Evropsku konvenciju, članom 14. Evropske konvencije i članom 1. Protokola br. 12 uz Evropsku konvenciju.

4. Ukratko ću detaljno izložiti razloge svog neslaganja, te pokušati da odgovorim na sljedeća pitanja:

i. Da li navedeno pitanje spada u okvire materijalnog prava iz člana 2. stav 3. Ustava ili Evropske konvencije?

ii. Da li postoji različito postupanje zbog primjene člana 71. stav 2. tačka c) Zakona o stečaju po osnovu propisivanja starosne granice od 63 godine za imenovanje stečajnog upravitelja i u odnosu na koga?

iii. Ako je odgovor na drugo pitanje pozitivan, da li je različito postupanje opravdano?

I. Da li navedeno pitanje spada u okvire materijalnog prava iz člana 2. stav 3. Ustava ili Evropske konvencije?

5. U suštini, tužitelj u glavnom postupku se žali da nije imao mogućnost da obavlja poslovnu djelatnost iako je ispunio sve zakonske uvjete osim kriterija koji se odnosi na starosnu dob, o čemu će kasnije biti riječi.

6. Kako je gore navedeno, u zahtjevu se navodi pravo na imovinu prema članu 1. Protokola 1. Evropske konvencije. U vezi s tim, u predmetu *Malik protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, br. 23780/08, 13. mart 2012, Evropski sud je naveo:

"90. U prethodnim predmetima koji su se odnosili na obavljanje profesionalne prakse, Sud je zauzeo stav da je ograničenje prava podnositelja predstavlja da se bave dotičnom profesijom, kao što je odbijanje da se podnositelj prijave upiše na listu profesionalnih djelatnika, značajno utjecalo na uvjete njihovog profesionalnog djelovanja i smanjilo obim tih djelatnosti.

Kada su kao posljedica ograničenja prihod podnositelja predstavlja i vrijednost njegove klijentele i, generalno, njegovog poslovanja, opali, Sud je smatrao da je došlo do miješanja u pravo na mirno uživanje imovine (vidi *Van Marle*, cit. gore, stav 42)."

7. Smatram da isti argumenti koje je usvojio Evropski sud vrijede i u ovom predmetu. Dok je u predmetu *Malik protiv Ujedinjenog Kraljevstva* podnositelju predstavlja suspendirana liječnička licenca, u slučaju tužitelja u glavnom postupku, u predmetu koji se razmatra, ovlaštenje za nastavak i obavljanje poslova stečajnog upravitelja je definitivno prekinuto jer je tužitelj navršio 63 godine života, kako je propisano članom 71. stav 2. tačka c) Zakona o stečaju. Stoga, smatram da navedena situacija spada u djelokrug člana 2. stav 3. tačka k) Ustava i člana 1. Protokola 1 uz Evropsku konvenciju.

8. Pored toga, Evropski sud smatra da obavljanje profesionalne djelatnosti, slično onoj koju ima tužitelj u glavnom postupku, spada u okvire člana 8. Evropske konvencije. U vezi s tim, Evropski sud je jasno naveo:

"57. Sud je dalje smatrao da ograničenja registracije osobama koje se bave određenim zanimanjima (na primjer, advokat ili notar), koja bi u određenoj mjeri mogla utjecati na sposobnost podnositelja predstavlja da razvija odnose sa vanjskim svijetom, nesumnjivo spadaju u sferu njegovog ili njenog privatnog života (vidi *Campagnano protiv Italije*, br. 77955/01, stav 54, ECHR 2006-IV). U predmetu *Bigaeva* (gore citirano, st. 23–25), Sud je smatrao da bi član 8. mogao da obuhvati i zapošljavanje, uključujući i pravo na pristup profesiji, posebno advokatskoj (vidi Evropski sud, *Jankauskas protiv Litvanije* (br. 2), br. 50446/09, 27. juni 2017; *Denisov protiv Ukrajine*, br. 76639/11, [VV], 25. septembar 2018, stav 100; *Naidin protiv Rumunije*, br. 38162/07, 21. oktobar 2014, st. 31–35)."

9. Stoga, smatram da i pitanje koje je pokrenuto u glavnom postupku i upućeno Ustavnom sudu spada u okvire člana 2. stav 3. tačka f) Ustava i člana 8. Evropske konvencije.

II. Da li postoji različito postupanje zbog primjene člana 71. stav 2. tačka c) Zakona o stečaju po osnovu propisivanja starosne granice od 63 godine za imenovanje stečajnog upravitelja i u odnosu na koga?

10. Odgovor na ovo pitanje očigledno zavisi od komparatora koji se koristi, kako je pravilno navedeno u stavu 42. odluke većine.

11. Slažem se s obrazloženjem većine cijenjenih kolega da tužitelj u glavnom postupku nije u situaciji koja se može porediti sa sudijama i organima koji postupaju u stečajnom postupku (st. 44–47. odluke Ustavnog suda).

12. Nasuprot tome, ne mogu se složiti sa stavom većine kada se radi o poređenju s ostalom populacijom koja, u pravilu, može obavljati bilo koju profesionalnu djelatnost, javnu ili privatnu, do 65. godine života. Ne smatram uvjerljivim argument većine iz stava 48. odluke da stečajni upravitelji ne ostvaruju nikakva socijalna prava, uključujući i pravo na penziju, te se stoga ne mogu smatrati kategorijom koja se može porediti sa osobama koje imaju pravo da rade do 65. godine života.

13. Prema mom tumačenju ove situacije, u ovom predmetu postoji još jedan osnov za poređenje. Tužitelj u glavnom postupku, isto kao i svi drugi stečajni upravitelji koji su navršili 63 godine života, mora prestati obavljati svoju profesiju za razliku od stečajnih upravitelja koji nisu dosegli tu životnu dob. Sud Evropske unije (SEU) u presudi od 6. novembra 2012. u predmetu *Evropska komisija protiv Mađarske*, C-298/12 (ECLI:EU:C:2012:687), takvu situaciju smatra različitim postupanjem, navodeći da slične situacije otkrivaju:

"53. (...) postojanje različitog postupanja između osoba koje su obavezne da odu u penziju jer su navršile 62 godine života i onih koji, budući da još nisu dosegli tu dob, mogu ostati na svom radnom mjestu.

Različito postupanje po osnovu starosne dobi zasniva se na samom postojanju starosne granice iznad koje se dotične osobe moraju penzionirati, bez obzira na starosnu dob utvrđenu za tu granicu i, *a fortiori*, za prethodno primjenjivo ograničenje.

54. Stoga se mora smatrati da odredbe o kojima je riječ u glavnom postupku dovode do različitog postupanja zasnovanog direktno na starosnoj dobi u smislu člana 1. Direktive 2000/78, u vezi sa članom 2. stavom 2. tačkom a) Direktive."

14. Konačno, imam sumnje i kada se uradi poređenje s osobama koje se bave potpuno istom profesijom u Republici Srpskoj ili u Brčko distriktu BiH, a koje na osnovu entitetskih zakona iz stava 49. odluke mogu obavljati svoju profesiju do 70. godine života. Čini mi se da je teško tvrditi da osobe koje su državljani iste države potpisnice Evropske konvencije nisu u relevantno sličnoj situaciji kao ostali građani iste države koji se bave istom profesijom samo zato što imaju prebivalište u drugom entitetu iste države.

15. Prema tome, smatram da se situacija tužitelja u glavnom postupku može uporediti kako sa ostalom populacijom u Federaciji koja može raditi do 65. godine života, tako i sa stečajnim upraviteljima koji nisu napunili 63 godine života i stečajnim upraviteljima u Republici Srpskoj ili u Brčko distriktu BiH koji mogu raditi do 70. godine života. Budući da tužitelj podliježe općem ograničenju kada navršši 63 godine života, mislim da postoji različito postupanje po osnovu starosne dobi u odnosu na druge dvije kategorije navedene u ovom stavu. Evropski sud je već prihvatio da "dob" može predstavljati "drugi status" u smislu člana 14. Evropske konvencije (vidi nedavnu odluku Evropskog suda, *Carvalho Pinto de Sousa Morais protiv Portugala*, br. 17484/15, 25. juli 2017, stav 45).

III. Ako je odgovor na drugo pitanje pozitivan, da li je različito postupanje opravdano?

16. Međutim, različito postupanje po zakonu, kao što je u ovom predmetu, mora biti objektivno i razumno opravdano

legitimnim ciljem, a sredstva za ostvarivanje tog cilja moraju biti primjerena i neophodna.

17. Jedini argumenti koje je većina iznijela u svom obrazloženju za opravdanost različitog postupanja jesu da "eventualne razlike u entitetskim zakonima, same po sebi, ne mogu pokrenuti pitanje diskriminacije u situaciji kada u zahtjevu nema nikakvih drugih argumenata, niti se može zaključiti da su odredbe osporenog zakona očigledno diskriminirajuće" i da entiteti "imaju široku slobodu odlučivanja" kada je u pitanju dobna granica za upis na liste stečajnih upravitelja. Dok prihvatam da se oba navedena argumenta mogu smatrati legitimnim, napominjem da je većina prestala da analizira da li je sporna mjera bila primjerena i neophodna kao takva. Čini mi se da je sam argument koji se odnosi na slobodu odlučivanja, čak i kada se koristi u predmetu država, nedovoljan da bi se mogla opravdati mjera diskriminacije po osnovu starosne dobi.

18. Kao zaključak, smatram da donošenjem i zadržavanjem osporene mjere, tj. propisivanjem dobne granice od 63 godine za obavljanje funkcije stečajnog upravitelja, kako je propisano članom 71. stav 2. tačka c) Zakona o stečaju, organi vlasti Federacije nisu dali opravdanje da je ta mjera bila opravdana i neophodna za ostvarivanje legitimnih ciljeva, ako ih je bilo, u poređenju sa tri kategorije koje su prethodno analizirane u st. 10–15. Iz ovih razloga smatram da gore navedena odredba pokreće pitanja prema članu II/4. zajedno sa čl. II/3.f) i II/3.k) Ustava, te prema članu 14. Evropske konvencije zajedno sa članom 8. Evropske konvencije i članom 1. Protokola br. 1 uz Evropsku konvenciju.

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u plenarnom sazivu, u predmetu broj U 12/22, rješavajući zahtjev **Kantonalnog suda u Sarajevu**, na temelju članka VI/3.(c) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 57. stavak (2) točka b) i članka 59. st. (1) i (3) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – prečišćeni tekst ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" broj 94/14), u sastavu:

Valerija Galić, predsjednica
Miodrag Simović, dopredsjednik
Mirsad Ceman, dopredsjednik
Helen Keller, dopredsjednica
Seada Palavrić, sutkinja
Angelika Nußberger, sutkinja
Ledi Bianku, sudac

na sjednici održanoj 22. rujna 2022. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Odlučujući o zahtjevu **Kantonalnog suda u Sarajevu (sutkinja Danijela Mikić)** za ocjenu kompatibilnosti članka 71. stavak 2. točka c) Zakona o stečaju ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine" broj 53/21),

utvrđuje se da je članak 71. stavak 2. točka c) Zakona o stečaju ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine" broj 53/21) sukladan članku II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članku 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, te članku II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i članku 1. Protokola broj 12 uz Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Odluku objaviti u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", "Službenom glasniku Republike Srpske" i "Službenom glasniku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine".

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Kantonalni sud u Sarajevu, sutkinja Danijela Mikić (u daljnjem tekstu: podnositelj zahtjeva), podnio je 27. travnja 2022. godine Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) zahtjev za ocjenu kompatibilnosti članka 71. stavak 2. točka c) Zakona o stečaju ("Službene novine Federacije Bosne i

Hercegovine" broj 53/21) sa odredbama članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija), članka II/4. Ustava Bosne i Hercegovine, članka 14. Evropske konvencije i članka 1. Protokola broj 12 uz Evropsku konvenciju.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na temelju članka 23. stavak (2) Pravila Ustavnog suda, od Zastupničkog doma Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Zastupnički dom), Doma naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Dom naroda) i Vlade Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Vlada FBiH), koju zastupa Ured za suradnju i zastupanje pred Ustavnim sudom (u daljnjem tekstu: Ured za zastupanje), zatraženo je 6. svibnja 2022. godine da u roku od 30 dana od prijema dopisa dostave odgovor na zahtjev.

3. Vlada FBiH i Ured za zastupanje dostavili su odgovor na zahtjev 6. i 7. lipnja 2022. godine. Zastupnički dom i Dom naroda u ostavljenom roku nisu dostavili odgovor na zahtjev.

III. Zahtjev

a) Navodi iz zahtjeva

4. Podnositelj zahtjeva traži od Ustavnog suda da ispita je li članak 71. stavak 2. točka c) Zakona o stečaju sukladan odredbama članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju. Također, iz sadržaja zahtjeva proizlazi da podnositelj traži da se ispita je li osporena odredba sukladna članku II/4. Ustava Bosne i Hercegovine, članku 14. Evropske konvencije i članku 1. Protokola broj 12 uz Evropsku konvenciju.

5. Obrazlažući svoj zahtjev, podnositelj je naveo da je neustavna odredba članka 71. stavak 2. točka c) Zakona o stečaju, kojim se propisuje dobna granica od 63 godine za imenovanje stečajnog upravitelja. Naime, podnositelj zahtjeva smatra da su takvom odredbom diskriminirani stečajni upravitelji u odnosu na ostale organe stečajnog postupka s obzirom na to da stečajni sudac koji ima najvišu vlast i odgovornost u stečajnom postupku kao organ stečajnog postupka može postupati do navršene 70. godine života. U zahtjevu se dalje navodi da zakonsko rješenje kojim je propisano ograničenje u imenovanju stečajnih upravitelja ne može biti pitanje svrsishodnosti, odnosno odgovarajuće zakonodavne politike u okviru ovlasti zakonodavca utvrđenih Ustavom da uređuje postupak pred sudovima, kontrolu zakonitosti raspolaganja sredstvima pravnih osoba, kao i ustroj, nadležnosti i rad državnih organa. Podnositelj zahtjeva smatra da ograničenje u odredbi (kojom je propisano da će na Listu stečajnih upravitelja Ministarstvo uvrstiti osobu koja, pored ostalih uvjeta, nije navršila 63 godine na dan imenovanja za stečajnog upravitelja) naročito dolazi do izražaja kod osoba koje se nalaze na Listi stečajnih upravitelja i kojima imenovanje za stečajnog upravitelja u određenom stečajnom postupku predstavlja jedinu mogućnost da ostvare određenu zaradu po osnovi obavljanja službe stečajnog upravitelja, što predstavlja povredu prava na imovinu.

b) Činjenice predmeta u pogledu kojeg je podnesen zahtjev

6. Tužitelj Milorad Petrović (u daljnjem tekstu: tužitelj) tužbom je pokrenuo upravni spor pred Kantonalnim sudom protiv tuženog Federalnog ministarstva pravde radi poništenja Rješenja broj 02-45-3675-17/21 od 17. prosinca 2021. godine. Upravni spor se vodi pod brojem 09 0 U 040720 22 U.

7. U tužbi se navodi da je tužitelj bio imenovan za stečajnog upravitelja Rješenjem federalnog ministra pravde broj 03-34-2699/05 od 30. prosinca 2005. godine i bio je upisan na Listi stečajnih upravitelja ("Službene novine Federacije BiH" br. od 25/06 do 67/20). Rješenjem Federalnog ministarstva pravde broj 02-45-3675-17/21 od 17. prosinca 2021. godine tužitelj je brisan sa Liste stečajnih upravitelja na temelju čl. 71. i 72. Zakona o stečaju zbog toga što je utvrđeno da na dan 31. prosinca 2021. godine ima navršene 63 godine života. Tužiteljev punomoćnik je